

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postakártyapénztári csekk- és klíring 10,489 sz. — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAL

LAPTULAJDOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

A nyilatkozatok értéke.

Ha a törvényhatóságok obstrukció-ellenes megnyilatkozásait a magyarországi állapotokat nem ismerő külföldi ember olvassa és figyelembe veszi, hogy a kormány hátamögött, elenyésző csekély számú ellenzékkel szemben, egy hatalmas párt áll, esküt merne tenni, miképp Magyarország valósággal eped az osztrák hatalomért s annak leglényegesebb szerve-, a közös hadseregért.

A felületes szemlélőt mai politikai viszonyaink könnyen tévedésbe ejthetik. A látszat elvitathatatlanul az, hogy mi valósággal áhitozzuk azt a nagy, azt a felemelő pillanatot, hogy a nemzeti létünket, nyelvünket, szokásainkat és érzelmeinket lekicsinylő, semmibevevő közöshadsereg fejlesztése érdekében, újabb adóterheket elvállalhassunk és az eddigieknél fokozottabb vérbeli áldozatokat hozhassunk. Pedig ha alaposabban szétnézünk, örömmel kell meggyőződnünk arról, hogy a nemzeti létünk ellen irányuló ez újabb merényletre, a néma megvetésünk mellett, ideges fogcsikorgás vesz rajtunk erőt.

A történelem bizonyítja azt, hogy valahányszor nemzeti életünkre újabb megpróbáltatások jöttek, a nemzeti erők fenséges kitörését, mély és csendes megvetés, zárkózott, ideges fogcsikorgás előzte meg.

Ennélfogva a nemzet hallgatását örömmel kell fogadni mindazoknak, akik a nemzet vezetésére hivatva vannak, mert ez a mélyes hallgatás a nemzeti erők dicsőséges kitöréseinek előhírnöke.

A kormány elvakultan mutat a törvényhatóságok állásfoglalására, hogy port hintsen saját pártjának ébredező szemébe, s azokat a nemzet valódi állásfoglalásának észrevétele tekintetében vakká tegye. Bizik ugyanis abban, a mit a sajtó és az állampolgári jogok ellen elkövetett törvénytelenégei által már valószínűsíteni meg is kísérelt, hogy egy újabb merénylettel sikerül letörnie a küzdő ellenzék s kiszolgáltatni a nemzetet örök időkre az osztrák hatalmi törekvéseknek.

Pedig ha valaki, úgy a kormány bizonnyal ismeri a törvényhatóságok nyilatkozatainak értékét s igen jól tudja, hogy azok nem a törvényhatóságok megnyilatkozásai, hanem a főispáni hatalom által, a függő viszonyban álló „közigazgatási kisistenektől” kicsikart dicshimnuszok.

Tudja a kormány igen bölcsen, hogy a mai adóteher alatt is úgy nyög a nép, hogy ha dobszóval nem buzdítják és csendőrszuronyokkal nem nógatják, alig lehetne azokat behajtani. Tudja, hogy a mai adóteher az adóalapot támadta meg ugyanígy, hogy az adózó polgárság igen nagy százaléka bank-kölcsönből rendezi adótartozásait. Tudja nagyon jól, hogy sorozás alkalmával mind nagyobb lesz a százalék

száma a sorozás elől megsszőő fiatal-ságnak. Tudja, hogy a mai hadsereg létszámának betöltése céljából is minden némileg alkalmasnak látszó legény elnyeri a boldogító „tauglich” szót.

Ezeket tudja bölcsen a kormány, s így tudja azt is, hogy a katonai törvény megvalósítása esetén igen nehéz helyzetbe kerülne. Nehéz helyzetbe kerülne, mert egy nagyobb oktalán megadózás teljesen tönkre tenné az ország adóalapját s forradalomba kergetné az ország lakosságát, másrészt pedig a felemelt hadi létszám előállítása teljesen lehetetlen lenne és pedig azon egyszerű okból, mert a létszám a sánták, vakok és süketek besorozása által sem kerülne ki.

Magyarországnak hódítási vágyai nem voltak és nincsenek. Hajdani hatalmas földművelő se, éppen mert a nagy hadikiadások a fejlesztés lehetőségét tőle megvonták — tönkszélén áll, ipara, kereskedelme megse születhetett s így annak a hatalmassá teendő hadseregnek nincs egyáltalán olyan célja, amely magyar szempontból a legtávolabbról is kívánatosná tenné.

A honvédség hova-tovább elnémetesítették, s ahelyett, hogy a nemzet lelkéhez, érzelmeihez közelednék, mindinkább és tervszerűleg távolittatják tőlünk elfelé. Szomorú bizonyíték erre az egyenruházat megváltoztatásánál is az a körülmény, hogy a magyar nemzet templomát, — a törvényhozást a törvényhozók szétkergetése céljából honvédséggel mértékmezszállatni.

A közöshadsereg szellemeiben, viselkedésében, ruházatában, teljesen német. S míg a kétfejűsas a közös hadsereg minden tagjának szüntelen szeme előtt áll, addig a magyarság létezéséről annak a hadseregnek egyetlen intézményében sem lehet nyomokat felfedezni. Pedig talán a százmilliók és az óriás véráldozat ellenében az igazság is megkivánná, hogy a nemzet jelvényei onnan ne száműzessenek.

A hadsereg feje a Hadur nemcsak Ausztria császára, hanem Magyarország királya is és így nemcsak a császári, de a királyi jelvényeknek is ott kell állani azok között a jelvények között, amelyekre a katonát esketik. Ott kell lenni annál inkább, mert fenálló törvényeinkben — királyilag és császárilag szentesített az a fontos elv, hogy a magyar hadsereg a közös hadsereg kiegészítő részét képezi. Tehát a magyar hadsereg ha szorosan vesszük, nem is tagja, hanem csak segítő társa az osztrákhadnak.

Bizony nem kell itt senkinek a hadsereg újabb fejlesztése érdekében benyújtott törvényjavaslat, ugyanígy nem, hogy ha titkosan megszavaztatnák a mungó-párt, még ott is szomorú sors lenne az osztályrésze. Hihető ugyanis, — jóllehet erős bizalom kell hozzá — hogy a mungó pártban is van szív, van lélek az emberekben, s

a rövid uralmon lét még nem ölte ki keblükből a jobb belátást, az igazság- és magyar érzületet.

Az ellenzék vezérei becsületes ajánlatot tettek s ha Khuen ur csakugyan bizik az inában, fogadja el azt a becsületes ajánlatot s egy általános és titkos szavazás alapján választott törvényhozó testületől kérje a katonai terhek emelését.

A nehéz megélhetési viszonyok sok millió érdekszálatat teremnek s ezen érdekszálatat a mindenkori kormányok tartják hatalmukban és a mindenkori kormányok ez érdekszálatokkal erősítik meg hatalmuk repedező cserépfazekát. Innen van az, hogy a mai rendszer mellett ugya választások, mint a törvényhatóságok megnyilatkozásai, mosolyogva fogadja az ember, mint olyanokat, amelyeket nagyképűen magyarázzák magukról, hogy komoly megnyilatkozások, holott valóban nem egyebek a Paprika Jancsi színház mozdulatainak megnyilatkozásainál.

Tépjük szét ezeket az érdekszálatat és tegyük emberré a embert, hogy valódi akaratukat minden felsőbb parancstól mentesen és szabadon nyilváníthassák. Adjunk nyilatkozási jogot mindazoknak, akiket a terhek viselésére képesnek tartunk, s akkor beszélhetünk a megnyilatkozott akaratokról, mint való, mint a nemzet lelkében élő és támadt akaratról. Addig pedig nem.

Hodospartti.

A politikai helyzetről.

Khuen-Héderváry audienciája.

Irta: P. O.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök mai napon audiencián jelenik meg Ő felségénél, hogy a király nyári üdülésének befejeztével a magyar politikai helyzetről referáljon neki. Az audiencia lefolyása elé az egész magyar politikai világ a legnagyobb figyelemmel és érdeklődéssel tekint. Mindenki tudta, hogy a nyár folyamán megindult véderő vitának csak egy jóval későbbi stádiumában kerülhet a sor arra, hogy a felség a maga irányító befolyásával a kormány politikájának és taktikájának meghatározásában érvényesítse akaratát. Ez a stádium elérkezett most a véderővita nyolcadik hetében, a mikor a hadállások mindkét részről felvonultak és a döntő összeütközés pillanata elérkezett. Előrejelhető, hogy a miniszterelnök helyzete semmi esetre sem lesz a legkelle-mesebb, a mikor Ő felsége előtt politikájának és taktikájának csődjét kell bevallania. Ennek jelentésére nem is kellett volna nyolc hétig várni, mert mindjárt a véderővita első hetében az ellenzéki függetlenségi pártok koncentrált támadásai kiábrándíthattak a bécsi érdekek magyar expozitúráit abból az illúzióból, hogy sikerül egy olyan törvényjavaslatot tétel alá hozni, a mely tökéletes negációja a magyar állam függetlenségének és szuverenitásának, egyben pedig a végső elcsigázott országra a legsúlyosabb terheket akarja róni.

A technikai obstrukció a parlamenti haremodornak az a neme, a mely világosan és határozottan fel akarja világosítani a kormányt arról, hogy minden reménykedése hiába való. Nem lehet egy nemzetre erőszakolni azt, a mi ellen egy nemzeti küzdelem válságos rázkodtatásain keresztül menve, a végsőig harcolt. A kormány a kivárás kényelmes, de céltalannak bizonyult taktikáját hirdette, miközben ravaszul számított arra, hogy a küzdő függetlenségi pártok sorai megbomlanak. Ellentétet lehet támasztani a függetlenségi és 48-as párt, továbbá a 48-as függetlenségi Kossuth-párt és a pártokivüliek között egy olyan kérdésben (a választói reform), a melyre nézve eddig sem a kormánynak, sem a mögötte ülő többségnek határozott és világos programja nincsen. A függetlenségi és 48-as párt, Justh Gyulával élén, első pillanattól kezdve rámutatott minden bajnak kiforrására, a mai korrupt és tarthatatlan választási rendszerre és a trónbeszédre és királyi ígéretre hivatkozva, az általános, egyenlő és titkos választói jog sürgős törvénybeiktatásának elkerülhetetlenségét hangoztatta. Ugyanezt a prioritást a választói reform tekintetében kiemelte a Kossuth-párt is, a küzdelem közvetlen céljának azonban ugyanazt jelölve meg, a mi ellen a harc a függetlenségi és 48-as párt részéről is a legelső sorban folyik: és ez a katonai javaslatok megbuktatása és ezzel természetesen a kormány lemondásának előidézése.

Valami rózsás képet nem festhet tehát Ő felsége elé Khuen-Héderváry Károly gróf hétfői audienciáján és most már ha a koronának és nemzetének igazán hazafias, nagy szolgálatot kíván tenni, a kibontakozás és a válság szanálására vonatkozó előterjesztéseit nem teheti az eddigi sablonok szerint.

A helyzet ma az, hogy a gyökérig romlott állapotokon, a melyek egy minden ízében halálosan beteg választási rendszernek következményei, többé sem házfeloszlásokkal, sem házszabályrevízióval, sem erőszakoskodással segíteni nem lehet. A kivezető út önmagától adódik: meg kell kérni egy új választási törvénnyel a nemzet akaratának hamisítatlan megnyilvánulását és ennek a parlamentnek a számára kell fenntartani Magyarország jövő fejlődése összes problémáinak megoldását. Ezek között van a katonai kérdés is, a melynek végleges rendezése, ha végre nyugvó pontra akarják juttatni e kérdést, csak a nemzet jogainak respektálása és teherbíró képességének figyelembe vétele mellett lehetséges.

A ki a koronás magyar királynak és nemzetének egyaránt hű tanácsadója és egyformán viseli szíven mindkettőnek azonos érdekét, nem adhat ő felségének más tanácsot, mint a mely ezeket a szempontokat tartja első sorban szem előtt.

Sajnos, a szállongó hírek kevés megnyugvást szolgáltatnak az iránt, hogy a miniszterelnök tanácsa ily értelemben fog elhangzani és ha tényleg valami más meglepetésszerű akcióval jön, a politikai válság hosszú elhúzódására és a legnagyobb mérvű kiélezésére lehetünk elkészülve.

— A „Juventus“ latin ifjúsági folyóirat III. évfolyamának első száma rendkívül változatos tartalommal jelent meg. Az eddigi magyar jegyzetes kiadáson kívül immár francia és német kiadása is van a kisújságnak, melynek párisi kiadását a híres Croville Morant könyvkereskedő-cég (20. rue de la Sorbonne) vállalta magára. A szépen illusztrált és havonként kétszer megjelenő „Juventus“ évi elfizetési ára 4 korona. A Juventus kiadóhivatala Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28. szám alatt van, ahonnan mutatványszám kérhető.

Bűnvádi feljelentés

az „ágyra járó“ vezérigazgató ur ellen.

A legkörmönfontabb detektív-történetek alakjai sem szárnyalják túl azokat a stíliket, melyek az ország-szerte ismeretes „Első Székely Házipari Országos Szövetkezet“, majd később „Központi Házipari Szövetkezet“ névre hallgató, népboldogító szervezetek körül csoportosulnak.

Hónapok óta foly a nyomozás az „ágyra járó“, most már budapesti szövetkezeti „vezérigazgató“ ellen. Az iratok és jegyzőkönyvek egész garmadája gyűlt össze úgy a székelyudvarhelyi rendőrkapitányságnál, mint a marosvásárhelyi sajtóügyi vizsgálóbírósnál. Ez utóbbi helyen azért foly az eljárás, mert a Kézdivásárhelyen megjelenő „Székely Újság“ Nagy Károly árvaházi nyug. igazgató, a koronás aranyéremkereszt tulajdonosa, lekötötte annak idején a „Nemzeti Iskola“ban Lázár Gyula kereskedősegéd, szövetkezeti szervezőtől megjelent cikket, melyben Kathonay Béla ex-szabómester és szövetkezeti vezérigazgató „szélhámoskodásairól“ beszél egyet-mást.

Ez az alak beköborolta széles e hazát a házipar honmentő cégére alatt. Első sorban csupa grófokat, bárókat és előkelő egyeniségeket igyekezett aláírni a hazafias mázu innen-onnan összelopkodott frázisokkal telt tervzetéhez. Azután már könnyű volt az egyszerűbb emberek hasába lyukat mesélni és szertelen ígérekkel zsebükbe a 3 koronákat magához hódítani.

Jó néhány év óta üzi ezt a jövedelmező mesterséget, még pedig több vármegye alispánjának és tanfelügyelőjének írásbeli ajánlatai mellett. Ezek az ajánlatok a körjegyzőknek és a tanítóknak szóltak.

Mi sem természetesebb, hogy a megkeresettek mindenütt a legnagyobb készséggel állottak a felülről támogatott, ajánlatba hozott vezér- és ügyvezető igazgató uraság szolgálatára. Vendégül tekintették és a ravasz Kathonay ezt alaposan ki is használta. Csak úgy ömlött tarsolyába a sok jószág és főképp a néptől összeszedett 3 korona.

Mindenütt ígért tanfolyamot, dusan jödelmező állásokat és mindent, ami szemnek, fülnek csak jól esett. A jóhiszemű emberek pedig örvendeztek s dicsőítették a hazafias érzésű apostolt, kinek e világmegráltó eszméi támadtak.

Az utóbbi időben aztán fordulat történt. A ravasz szabóból átvédlett „Nagyságos Igazgató ur“ — így szerette címeztetni magát a többek között — elbizakodott s mindazokat, kik átláttak ravaszága hátterébe, igyekezett magára nézve ártalmatlanná tenni. Az eszközökben nem válogatott. Olyan meggyőzően tudott beszélni, hogy a legnagyobb valótlanságot is valóságkép tudta elhíttetni.

Akivel valaha csak dolga akadt és az ő elveit s azok kivitelét ellenezni merészelte, jaj volt annak. Háta megett feltétlenül leszamarazta vagy pedig kisütötte róla valamely formában, hogy irigyeli tőle a 3 koronákat stb.

Szóval fordulat állott be. Kezdték embereire akadni, akik bizonyos mértékben a zsindelet utána hordották. Főképp a Budapesten megjelenő „Nemzeti Iskola“ tanügyi lap kezdett vele foglalkozni. Azután a dicsőség koszorúja fufangos fejről kezdett foszladozni.

Legujabban Monzák Andor budapesti kereskedővel gyűlt meg a baja, aki Dr Szóvényi Lipót ügyvédje útján: „ismeretlen tartózkodású és ismeretlen foglalkozású Kathonay Béla, állítólag székelyudvarhelyi lakos ellen zsarolás és jogtalan elcsajátítás miatt“ bűnvádi feljelentést adott be a székelyudvarhelyi rendőrkapitánysághoz, hol azt 98/1—911. rk. szám alá iktatták.

A bűnvádi feljelentés így szól:

„Az 1/a. fuvarlevél szerint 1911. évi augusztus havában 30 db kötőgép érkezett címekre Székelyudvarhelyre. E gépeket én itt Székelyudvarhelyen személyesen átvettem s miután a megyeházában arra alkalmas helyiséget kaptam, próbaképen egy kötőgép tanfolyamot nyitottam. — Az érdeklődők közül 13-an megtanultak könni s ezek tőlem egy-egy gépet meg is vettek s a gépekért vételár fejében 13 db váltót 4698 K 94 f erejéig át is vettem. — Ez történt aug. 22-én, amikor én egyéb dolgaiban Budapestre utaztam. Elutazásom előtt a 30 db. gépet valami Germán nevű tanítónőre bízam, aki a kötőgép tanfolyam vezetésére az én szolgálatomban állott. A gépek tehát egy pillanatra sem szüntek meg az én birtokomban lenni. Azok felett most is rendelkezhetem.

Néhány napi távollétem alatt a kötőgépek vevőit valami Kathonay Béla nevű egyeniség fölbujtogatta, minek folytán vevőimtől a 2. p. a. levelet kaptam, melyben ők a vételi ügyletet stornirozzák.

Ere én a 3. a. igazolt ügyvédemet megbízam, hogy belátása szerint a vételi ügyleteket stornirozza, a váltókat adja vissza a tanfolyamot pedig vagy folytassa vagy szüntesse meg. A mikor ügyvédem szept. 13-án Székelyudvarhelyen megjelent, azt tapasztalta, hogy a tanfolyam vezetője megszökött, a tanfolyam megszűnt, a gépeket minden megbízás nélkül valami Kathonay Béla nevű egyén magához véve, azokat feleségénél: Kalicza Gizellánál rejtgeti.

Kalicza Gizella elismeri, hogy a gépek nála vannak, de a raktár kulcsairól azt állítja, hogy azok férjénél vannak, aki ismeretlen helyen tartózkodik.

Közben Budapesten egy Dr Katona László nevű ügyvéd azzal fenyegeti a budapesti Házipari Részvénytársaságot a 4. alatti levelben, hogy ha neki 11722 koronát nem fizetnek, akkor elárverelteti a gépeket, holott ezen gépek soha sem képezték a Házipari Részvénytársaság tulajdonát.

Komplikálja a tényállást az is, hogy a kötőgépek hiányában ügyvédem nincsen azon helyzetben, hogy a váltókat a vevőknek vissza adhassa mindaddig, míg a kötőgépek felett nem rendelkezhetik.

A 4. alatti szerint a gépek a Központi Házipari Szövetkezethez volnának elhelyezve holott ilyen intézet nem létezik (A távirda hivatalnál egy sürgöny létezik felbontatlanul).

Mindezek alapján zsarolás és jogtalan elcsajátítás miatt feljelentéssel élek ismeretlen tartózkodású és ismeretlen foglalkozású Kathonay Béla ellen és kérem a tek. főkapitányi hivatalt, hogy ez ügyben a nyomozást megindítani s annak kiderítése után, hogy a gépek uratlanul fekszenek Kalicza Gizella helyiségében; hogy én az 1. alattival tulajdonjogomat igazolom, Kalicza Gizella pedig nem tudja igazolni a jogszerű birlalását, kegyeskedjék mindenekelőtt a gépeket ügyvédemnek kiadni s a tényállás kiderítése után az iratokat a vád képviselőjének elvállalása végett a tek. kir. ügyészséghez áttenni, ahol az iránt is esedezem, hogy ha a gépeket nekem rövid uton visszaadni nem lehetne, azokat előzetes zárlat alá vétetni kegyeskedjék.

Eddig tart a feljelentés, melyből következtetve, a „vezérigazgató ur“ — úgy látszik — nemcsak „ágyra járó“, de még a más tulajdonát képező kötőgépekre is rájár... Talán már egyszer az ugynevezett „rud“ ő reá is rá fog járni.

HIREK.

— Politikai kalandorság. Kállay Tamás a képviselőválasztások idején valósággal fanatizálta a székely népet kerületében. Esküdött meunyre, földre, hogy ő milyen függetlenségi. Szerkesztőségünkben rázta a széket — úgy látszik — műfelháborodásában és akkor keveselte Kossuth Ferenc 48-as függetlenségét is annyira, hogy a legszélsőbb pontokra kalandozott. A székelyek hittek. Ugy tartották, hogy becsületes ember szava kontraktus. Képviselőjüknak választották. Kítették magukat a legádázabb hivatalos hajszának. Szenvedtek érte, sőt Agyagfalván annyira mentek, hogy Szakáts Zoltán munkapárti jelöltet tettelegesen is bántalmazták.

— Kállay Tamás, a függetlenségi jelölt miatt. Ugy adta, hogy ő az egyedüli vérbeli függetlenségi. Megkapta a mandátumot. Később kiderült, hogy a székelység jóhiszemű bizalmával visszaélt. Elhagyta a zászlót, melyre felesküdt. Esküszegő lett. Aki máról hónapra elvet és meggyőződést cserél, az nem lehet más, mint köppeneyforgató. Azt ugynevezik: politikai kalandor. Az ilyen alakokat — bármelyik párthoz tartoznak — ki kell seprűzni. Az árulók és esküszegők a politikai életben sem tűrhetők, mert mindenütt a legfontosabb kellék a megbízhatóság. Kállay Tamások- és Okolicsányi Lászlókkal csatát nyerni, győzelmet aratni nem lehet. Aki az ellenzék hazafias küzdelme és kötelességeinek becsületes teljesítése elől gyáván megfutamodik — igaz magyar nem lehet. Az ilyen és ehhez hasonló politikusokkal — minden tisztességes párton — példás megbélyegzéssel kell elbánni.

— **Ritka vendég.** Gróf Haller János, Udvarhely- és Marostorda vármegyék, valamint Marosvásárhely főispánja, pár nap óta városunkban időzik. Ő méltósága — úgy látszik — jól találja magát itt nálunk s mégis igen gyakran üresen áll főispáni irodája a megyeházán.

— **Nepgyűlés.** Székelyudvarhely város polgársága az egész vármegyei ellenzék részvételével október hó 8-án nagyszabású népgyűlést rendez a katonai javaslatok ellen.

— **Új tanár.** A székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnáziumhoz a közelebből elhalt Burger Arthur helyébe az erdélyi róm. kath. státus igazgatótanácsa Dr. Schreiber Miklós tanárt választotta meg a magyar és német tanszékre.

— **Tanítók előléptetése.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Rhédei János kir. tanfelügyelő előterjesztésére Thott Károly székelyudvarhelyi tanfelügyelőséghez szolgálatra berendelt, Veress Mózes felső-sófalvai, Péter János alsóbódogfalvai, Szabó Mózes homoródszentpáli, Szász Elek ujszékelyi, Derszi Gábor kissolymosi, Kelemen Lajos karácsonfalvai, Száva Mihály nagygalambfalvai, Sprancz Mária etédi, Hetser Kálmán felső-sófalvai állami elemi iskolai tanítókat, illetve tanítónőt a népnevelés terén szerzett kiváló érdemeik elismeréséül az 1907. évi XXVI. t. c. 9. szakasza alapján, jelenlegi állomáshelyükön igazgató-tanítóknak, illetve igazgató-tanító-nőnek nevezte ki.

— **Városi közgyűlés** volt pénteken délután Székelyudvarhelyt. A képviselőtestület-rendkívüli közgyűlésének éppen 25 pontból álló tárgysorozata volt. A törvényszéki palota, a járványkórház, a szombatfalvai népház és iskolakert ügyét újabb 30 napos, valamint a Dózsa Aladárral kötött szerződés jóváhagyását 15 napra kitűzendő közgyűlés elé utalták. A vízvezetési próbákat építésének szerződését és a leszámolását is egy alap alatt jóváhagyták. Különös eset a vágóhid ügye, mely óriási pénzbe került a városnak. A közbirtokosságtól kölcsönvett 300 ezer koronából ezt a vágóhidat és a sétatért látjuk. Ez pedig elég kevés a horribilis összegért. Most meg kitűnik, hogy a vágóhid célszerűtlen, jégvermet hozzá építeni nem érdemes, hanem az egészet újra kell majd építeni. Ez még a Szakáts-féle polgármesterkedés büne. A villamostelepnek 20000 K-ás forgótőkét szavaztak meg s abból kutat is építenek. A Ferenczy István előtt épített hid leszámolását elfogadták. A polgármestert felhatalmazták, hogy 54,000 K-ás kölcsönt vehessen fel a 41,800 K helyett. Az elbocsátott Sándor Dénes rendőrré vonatkozó főkapitányi végzést hatályon kívül helyezték és a polgármesterhez utalták. A róm. kath. egyház és főgimn. vízvezetésére vonatkozó szerződést újabb pótlásokra visszautalták a tanácshoz. Gotthárd János polgármester ama helyes előterjesztését, hogy a Kökereszt-téren levő üres telket, mely a polgári kör tulajdona, megvásárolják, a közgyűlés egyhangulag elfogadta. A város jövő fejlődé-

sére történt cselekvést, szívesen üdvözljük. Az automobil-járatra vonatkozólag a mult közgyűléshatározatát főtartották, t. i. helyet ad a város, de pénze nincs. Özv. Kassay Endréné helyettesítésére, szabadsága idejére Daróczy Erzsit megválasztván, díjazására 80 K-át engedélyeztek. Az állatorvos helyettesére vonatkozólag a polgármestert felhatalmazták intézkedésre. Az ipari szakiskola felügyelő bizottságába Dr. Kassay Albert és Soó Domokos kiküldettek. Özv. Pál Mihályné nyug. rendőrnének 360 K évi özv. járandóságot megállapítottak. A városi virilizeket: Dr. Nagy Samu, Soó Gáspár és Papp-Zakor József írják össze. Előadó Dr. Szabó József városi főjegyző. A vám- és fogyasztási adókezelőknek 20 százalék drágasági pótlékot engedélyeztek, míg Kassay F. Pál és társainak ugyanez irányu kérését fedezet hiánya miatt elutasították. Kovács Imre hivatalsszolgának és egyes városi tisztviselőknek szabadságot adtak. Ezzel a közgyűlés véget ért.

Közönség köréből*

Ember-vadászat.

Az U. H.-ban egyeletünk ügyésze Dr. Hinleder Ákos ur megfujta a riadót, hogy „az udvarhelyvármegyei vadász-társaság a bomlás küszöbén áll”!

Szó e tárogató három hosszú hasábon s bizony, a ki nem ismeri, hogy a pávahang nem fülemile fütty, az könnyen azt vélheti, hogy vadásztársaságunk a törvénnyel és alapszabályokkal homlok-egyenest ellentétes működésű lesi-puskások bandita szövetsége.

Szörnyűség így vádolni meg egy jobb sorsra érdemes egyeletet és tagjait!

Ha van tisztességes érzés, fellázad e hangra!

Hogy meri Ön, tisztelt Hinleder Ur vadász-társaságunkat oly egyeletnek deklarálni, mely „vadászjegy nélkül, vagy tilosban” vadászó, a vadászatban „féktelen dobzódási” és vadpusztítást végző, „undorító mulatságban szórakozást kereső” tagokból s „orvadászati büntetett” vezető elemekből áll?

Az udvarhelyvármegyei vadász-társaság tagjaiban betyárok között érzi-e magát lenni, vagy tisztességes emberek között? Haramiakról ír-e memorándumában vagy törvényszerű vadásztársaság tagjairól?

Legyen nyugodt, igen tisztelt Uram, lesz gondunk úgy is, mint a vadásztársaság egyetemének, úgy is, mint egyes embereknek arra, hogy arcunkhoz vágott, dühtől tájékozó memorándumában magát kitombolt féktelen szenvedélye, megtalálja méltó megtorlását!

Ügyész Ur! Ön a három hasábon annyi sületlenséget és valótlanságot összehord, hogy ha ez igaz volna, alkalmas lenne arra, hogy többeket a közmegevetésnek tegyen ki. A suba alatt halmozott valótlanságok nem csak ember, hanem vadász-becsületünket is sértik, mely ilyen beállításban — a viszonyokat és Önt nem ismerő idegen, méltán gondolhatja azt, hogy fogcsikorgató memorándumában valóban az „erkölcs”-nek, a „szakszerű vadászatnak” kelt indokolt védelmére.

Kicsoda Ön, hogy így mer tisztességes egyenekről írni, avagy három hónapos ügyészsége olyan régi-e, Ön szerint, hogy riasztani próbál egy törvényszerűen alakult és működő egyeletet! Vegye tudomásul, hogy ijedősek nem vagyunk s lesz mód, hogy észre térjen és amit Ön saját részére elvár, azt mi is méltán elvárhatunk Öntől!

Ön egy 30 tagu, szabályszerűen összehívott közgyűlést „titokzatosnak” mer mondani; ellenben az már nem titokzatos Ön előtt, hogy elnök nélkül, egy 4—5 tagból álló választmány úgy határozzon, hogy a határozat tárgyának érvénye bele-essék a 15 napos felelőzési határidőbe, hogy a felsőbb forum határozata konkrét eredményű ne, csak üres fikció lehessen!

A körültekintés hiánya s az észszerűtlenség, a „kilép”, „belép”, „feloszlik” — nem is fog tartós tényező maradni. A minek jelentősége és jövője van, az nem fél a kritikától, nó meg diktátorként sem vindikál magának csalahatalmanságot.

De Ügyész Ur; Ön, mint ügyvéd, bizonyára megtudja mondani, hogy minő törvényben vagy rendelkezésben látott Ön

* E rovatban minden közérdekű felszólalásnak helyet adunk a beküldő felelősségére. Szerk.

olyant, hogy az alsóbb fokú hatóság határozata domináljon a felsőbbfokúé-é felett? Vagy azt hiszi, hogy ön a mellé vett 2—3 egyennel ezt a sarkalatos tételt kivételesen az udvarhelyvármegyei vadásztársasággal szemben a sárba képes dobni?

Ön egyszer kilépett; ki hívta vissza! Vagy tán az fájt, hogy nem vihetett el szárnyai alatt elegendő egyleti tagot? Ma három hónapos tag Ön és ki bizta meg a felbontással? Ha bomozni akar: önmaga megleheti. Biztosítom, hogy nem fog e tekintetben akadályra találni, de azt is meggondolhatja, hogy egy fecske még nem csinált tavaszt, valamint egy egyén kicsiny szám a hosszú jövőendőben.

De igen tisztelt Ügyész Ur! Ön egy lényeges dolgot is feledezt. Elfelelte azon „25—30” egyén aláírását közölni, kik az Ön „memorándum”-ját aláírták!

Elő ezzel a 25—30 aláírással! Ha Ön 25—30 egyént képes felmatatni, a ki ezt a memorándumot aláírta, akkor nincs szükség „fekélyekről”, „orvadászatról”, „féktelen dobzódásról”, „undorító mulatságról”, s más hasonlókról beszélnie; ha Ön ennyi aláíró tudott gyűjteni, akkor dobszó és hangulat-keltő frázisok nélkül is fel fog oszlani az egylet.

Diktátorsággal való fejlesztés, vadóvás, álomvágyak csupán; szükség van e helyett a kölcsönös megértésre, mert a míg az uri vadászok marakodnak, addig a paraszt kuvasztól együtt nyáron által nyulból husol — isteni szabadsalom mellett.

Hiszen az ujonnan bérlet s eddigi „vadtenyésztő” egyének bérletében állott területek teljesen nyulmeniesek, míg a „csatálancos” egyleti kézben levők, az itteni viszonyokhoz képest annak fölötte álló vadállományal bírnak.

Az a bizonyos „nagy-romboló” nem egyleti tag, hanem mások az okok, mik rombolóan hatnak a vad állományra; mit Ön beugott szívvel és füllel soha sem fog megérteni. A vadászatban és vadóvásban való rendszertelenség mindnyájunk együtt működése nélkül soha megszűnni nem fog s lassu, de biztos sorvadásra vezet.

Lesz dolga a közhatalomnak is, de nem az ember-vadászat elősegítésében, hanem az élő törvény érvényre juttatásában.

Kákán csomót, tücsköt-bogarat, ökr alatt borjut keresve, meg lehet fejni a követ is, de „rőt vadról” s annak mételéről itt beszélni, nagyképűség.

Három hasábon pellengérezni, a hová két sor nem tud elférni a bölcsen elhallgatott aláírásokból, egy kicsit sok műharagnak és hiuságnak.

A ki olyan könnyen feloszlik, meg újra alakul, az lehet önhitt, de javítani sohasem fog tudni, legfeljebb örökösen bomlani, feloszolni, dörmögni kénytelen és a jó ügynek többet árt, mint használ.

Tegyük föl, hogy egyletrombolása sikerül. Nos! Ön bizonyára újra alakul a tevékenysége oroszán részével, hiszen ön ma csalahatalan és örökeletű. Lássuk csak, 10—15 közömbösséggel vértezett tag a 100—100 korona; az 1000—1500 korona. Két-három nappali és éjjeli vadór 1000—1200 korona; területek 2000 korona; elharapott, kutyatartás nyomán egy tagnak évenként 3—4 nyul ellenében 100—150 koronás kényszer nyugta s nyomába az aranyos hátrálékosság, úgy a mérleg 4 nyul és ecetes ábrázattal kezelt nyugta. S ön mit csinál? Hát feloszlik és újra alakul. Nemde kész gyönyörűség?

Gondolja, hogy önnök háromszögű pisantásától rögvést meghalnak az orvadászok és a bakknyulak is ikreket szülnék ijedtükben, vagy örömeükben? A hegyek, hasadékok, buckák, mind nyulat ellenek, mert a falvak eltűnnek parasztjaikkal s kaszájukkal, kapájukkal és csak nyuleledelt, meg csendereseket csinálnak, hogy önnök csendes mosolyát valamiképp kiérdemeljék.

Tudja mit? Egy vürtembergi pap úgy koprédikálta a pokolt és kinjait, hogy hivei sirtak, zokogtak. Megszánta aztán őket a jó páter és így vigasztalta meg:

— Ne sirjatok fiaim, hivedim, ki tudja, vajjon igaz-e?

Hát ön is koprédikált, tentakönnnyel befeketíteni próbált egy egyeletet, de vajjon igaz-e? Hát „bizonyítson”!

Székelyudvarhely, 1911. szept. 14-én.

Többek megbízásából:

Vigy Flóris műasztalos, egyli. tag.

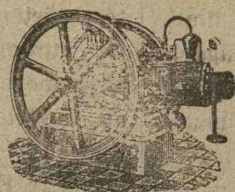

„CLIMAX“

nyersolajmotor

Legolcsóbb, legbiztosabb üzemű. Versenyképes árak
Elsőrangú minőség. Több ezer referencia

**Pénzt
takarít meg!**

Bachrich és Társa

motorgyári fióktelep

Budapest V/41 Szabadságtér 17. sz.

(Tözsdepalota)

Telefonsz. 71-01. Sörgönc. CLIMAX

**Síremlékek
és lépcsőkövek**

Székelyudvarhely,

Kossuth-utca 52-ik szám alatt

Imreh Márton kőfaragómester
üzletében kap-
hatók a legújtanosabban. Elvállal egyéb
építéshez való munkát is. Erősségért és
tartósságért jótállást vállal.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bormagykereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás ter-
mészetadta valódi erdélyi hegyi
borokban. Hordókban és palac-
kokban. Kitűnő sajáttermés és
vörös borok.

Eladó ház. Székelyudvar-
helyt Báthori-
utca 2. sz. alatt 5 szobás ház sza-
bad kézből eladó. Bővebb felvilágo-
sítás nyerhető ugyanott.

1848

eredeti francia angol,
és amerikai toalett-
modellt közöl a BU-
DAPESTI BAZAR egy évfolyamá-
ban. Előfizetési ára: negyedévre
2 korona. Ingyen mutatvány szá-
mát küld a „BUDAPESTI BAZAR”
kiadóh. a Budapest, VIII. Baross u.
22. (Budapesti Bazar-ház.)

Stoch Cogac gyógyyszer

Garantált valódi
bortermék. I. Zsése
a legszigorubb
ellenőrzés mel-
lett történik.

**Gamis és Stoch
Barcola.**

A töltés és du-
gaszolás Bécsben
a cs. kir. vegyé-
szeti állomáson
történik s min-
den egyes palack
az állomás bé-
lyegzőjével van
ellátva.

Mindenütt kapható

Hamisítástól védve van

**Zongora-, ének-,
zene-elméleti és
gyakorlati órákat**

fiúk- és lányok részére igen mér-
seket áron elvállal, ugyancsak min-
dennemű női kézimunkát, hímzést,
olaj- és üvegfestést művészi kivitel-
ben teljesít özv. Mihálovits Béláné
tanárné Székelyudvarhelyt, Petőfi-u.
31. szám.

B O R!

Pernyezel Gyula Székely-
udvarhelyi bormagykeres-
kedőnél

A legjobb minőségben, nagy választé-
kban és legelőnyösebb árak mel-
letti nagyban és kicsinyben kapható
A kedvező szüreti kilátásokra való
tekintetből ármérseklés.

ÉRTESÍTÉS.

**Cipőraktáromat leszállított árak
mellett kiárusítom.**

**Szükségletét mindenki saját ér-
dekében el ne mulassza nálam be-
szerezni.**

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

Kész blousok és gyermekruhák.

**Kész aljak és kosztümök mélyen leszáll-
ított árakban kaphatók.**

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap,
Udvarhely megye legelterjedtebb
közönsége. Megjelenik hetenkint
2 szer. Előfizetési ára félévre
5 K. Elterjedtségénél fogva hir-
detésekre a legalkalmasabb.

Emile Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú díszlevélpapírok. Ezekon kívül
közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok,
levél-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybéli felvétel.
levélpapírok stb. Nagy választék tájképes
virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

**KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS
KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET**

BETEGH PÁL

**KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS
PAPIRKERESKEDÉS**

Mindenféle színű, nagyságu, su-
lyu és minőségű irodai és iro-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok,
vonalzott és rovatos papírok,
rajzpapírok, irógéppapírok, cso-
magoló és selyempapírok, má-
solópapírok, itató-papírok, szűrő-
papírok, torta- és befőző-pa-
pírok, könyvkötő-papírok és papir-
különlegességek. Kártyapapírok.

**Lemezpapírok minden sulyban.
hangjegypapírok. Sorvezetők.**

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfűze-
tek, rajzfűzetek, vázlatkönyvek,
diszminták, szepirási és rond-
irási minták. Olcsó legyező-fal-
rajzek, klotetpapírok, szivarka-
hüvely, szivarka névjegytárcák
Dohány-ésszivartárcák bőrből és
fémhől. Bőrtárcák, pénzes-erszé-
nyek okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblá-
zatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és
esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések
stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró tollak, rőndtollak, üveg-
tollak, tollszáraz, dísz tollszáraz.
Írók, fekete, színe
írók, notes-írók, csavaríró-
k (crayonok), zsebírók, csá-
varíróbetétek, íróvédők, író-
hegyezők. Kréták, iskolai, kávé-
házi és fajelző kréták, színes
kréták. Tinták, legjobb irodai és
másoló tinták, színes, vegy- és
ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték,
tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok,
hegedű-iskola, hegedű-alkatré-
szek. Gramophon és fonográfok,
lemezek és hengerek. Hang-
góló-sípek és o. linák. Mono-
grammok fehérnemű és levél-
papírjelzésre. Kézi nyomda. —
Különféle bélyegzők, pecsétnyo-
mók, pecsétjegyek, pecsétviasz,
festékpárnák, ostyák. Ajtóablak
és névfeliratok öntött fémhől,
erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók
művei, ifjúsági iratok és képes-
könyvek folyton vannak készlet-
ben. Teljes „Magyar Könyvtár”.
A székelyudvarhelyi középiske-
lákban és a városi és megyei
elemi népiskolákban használat-
ban levő összes tankönyvek rak-
tára. Szótárak, térképek, naptá-
rak, imakönyvek, albumok, em-
lékkönyvek, üzleti beíró könyvek,
főkönyvek, pénztárkönyvek, nap-
lók, jegyzőkönyvek, másoló-
könyvek, bevásárló könyvek,
zsebkönyvek (notesek), pénztár-
tömbök (Block), bárcá és szel-
vénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögme-
rő, rajzdeszkák, tolltökök, itató-
deszkák, olaj-s. zsefték minden
színen. Ecsetek. Irodai és zseb-
tintatartók, dísz tintatartók, toll-
állványok, szivacs-csésze, író-
mappák. Legjobb dörzsmézőgák,
gummiszalagok. — Rajzszögek,
szőnyeg szegek, kapesok stb.

Betegh Pál villammotoros könyvnyomtató-intézetéből Székelyudvarhelyt.